

**УДК 338.48**

**Кучеров Г.Г.**  
к.і.н., доцент кафедри інклюзивної освіти,  
реабілітації та гуманітарних наук,  
НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»  
м. Кам'янець-Подільський, Україна

## **КУЛЬТУРНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ В ОСОБИСТОСТІ ТУРИСТА**

Духовний фактор реального відвідування різних місць нашої планети відіграє не менш важливу роль у житті мандрівника, ніж фізичний. Ні для кого не є секретом той факт, що навіть при поїзді у відрядження з одного міста в інше в межах однієї країни і на відносно невелику відстань людина відчуває цілий комплекс особливих, найчастіше, позитивних духовних відчуттів, викликаних станом зміни обстановки. Така зміна, безумовно, іноді необхідна кожній людині, для того, щоб дати їй, хоча б на короткий час, психологічне розвантаження шляхом припинення, переривання ланцюга рутинного життя та трудової діяльності та подальшого «перемикання» на щось нове і не зовсім звичне.

Безумовно, подорожі до безмежних меж розширюють часові рамки життя людини, збагачуючи її неймовірними подіями з минулого та майбутнього загальносвітової культури, прискорюючи тим самим процеси культурної трансформації особистості туриста. Зіткнення з представниками інших культур, одні з яких можуть бути багатшими в цивілізаційному, технологічному вимірі, інші більш примітивними, екзотичними, у будь-якому випадку справляє

незабутнє враження на культурну складову життєвого досвіду особистості, що, у свою чергу, в подальшому веде до трансформації лінії поведінки туристів.

Туризм безпосередньо пов'язаний з такими класичними поняттями як: культурний конфлікт, зіткнення культур, акультурація, інкультурація, культурна зміна, культурна дифузія, асиміляція, культурний шок, культурний контакт.

З погляду особистості, що займається туризмом, достатньо однієї дефініції, яка називається культурним контактом, що означає зіткнення різних культур або взаємодію між членами груп, які є носіями різних культур, внаслідок якого відбувається дифузія культурних рис та модифікація кожної із взаємодіючих культур.

На нашу думку, туризм може стати початком тісніших контактів між культурами. Він ламає ізоляційні бар'єри, що існують між різними культурними групами, і дає зрозуміти, що є люди, які поводяться і думають по-іншому. При цьому деякі туристи починають вивчати мову та історію країни, яку вони відвідали і в яку хочуть ще раз повернутися. Господарі знайомляться з мовою туристів, щоб пропонувати свої послуги. Зав'язуються приятельські контакти між людьми, які у звичайних умовах ніколи не зустрілися б. З погляду можливостей міжкультурних контактів, що дозволяє налагодити туризм, його переваги значно перевершують усі його слабкі місця.

Завдяки туризму розширюються ціннісні обрії соціокультурного життя особистості. Власне, мандрівки формують сучасну культурну людину. Цінною складовою цього процесу є, на думку української дослідниці Г.А. Гарбар формування культури спілкування подорожуючих – адже спільне здійснення туристичної поїздки в певному колективі сприяє згуртуванню через позитивні емоції, зближенню – навіть формуванню особливої субкультури цієї подорожуючої спільноти [1, с. 141-142].

Міжкультурна комунікація є здатністю, яку можна набути. По-перше, слід усвідомити всі відмінності те що кожен з нас має своє запрограмоване мислення. По-друге, слід здобути знання чи познайомитися з особливостями даної культури, її практичним наповненням. Завдяки цьому турист здатний

розпізнавати відмінності між культурами. Особливо це стосується туристів, які з країн, що розвиваються потрапляють до економічно розвинутих. По-третє, це здатність використання цієї культури, уміння засвоювати нові культурні цінності, отримання задоволення від перебування у новому середовищі тощо.

Зіткнення з іншими культурними та соціальними нормами, стилями повсякденного життя та зразками організації вільного часу призводить до різних реакцій: від повного їх нерозуміння та заперечення до часткового або навіть повного засвоєння та включення у власне духовне та повсякденне життя. Така трансформація структури цінностей веде, у свою чергу, до перегляду колишнього досвіду та колишніх цінностей, перегляду усталених важливих та обов'язкових до виконання норм і правил повсякденного життя, до трансформації ідентичності особистості.

В умовах постсучасного суспільства добре налагоджена індустрія гостинності відстежує прагнення своїх потенційних клієнтів, пропонуючи, з одного боку, готові стандарти організації свого стилю життя, а з іншого боку, розробляючи туристичні продукти, що реалізують мрії клієнтів про нові можливості вільного часу поза стінами рідного дома та рідної культури, про нові контакти, знайомства, пригоди. У той же час, як показує практика, трансформація культурної складової особистості відбувається і з представниками локальних культур, які переважають у місцях туристичної дестинації. На жаль, ці зміни не завжди позитивні і можуть загрожувати культурним засадам життя місцевого населення.

Безумовно, подорожі до безмежних меж розширюють часові рамки життя людини, збагачуючи її неймовірними подіями з минулого та майбутнього загальносвітової культури, прискорюючи цим процеси культурної трансформації особистості туриста. Зіткнення з представниками інших культур, одні з яких можуть бути багатшими у цивілізаційному, технологічному вимірі, інші більш екзотичними, у будь-якому випадку справляє незабутнє враження на культурну складову життєвого досвіду особистості, що у свою чергу, в подальшому веде до трансформації особистості.

### **Література:**

1. Гарбар Г.А. Культурний туризм в контексті масової культури.  
*Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2014. № 56. С.140-148.